

לודמיר

מקושרים לצדיק מאז ועד היום

| גליון 23 |

פרשת כי תשא תשפ"א

שבוע של חיים

מתורתו בנושא השבוע

פרשת כי תשא

שבת וינפש

דרשו חז"ל, כיון ששבת ווי אבדה נפש, ביצה טז.

בשם רבי שלמה, דהנה אנו רואים כששואלים לחולה מה כואב לך, הוא משיב כלום, והטעם שכשכל האיברים בריאים רק אחד כואב מרגישים הם כולם בכאב האבר ההוא, מה שאין כן כשכולם כואבים אין מי שירגיש, וכן האדם בימות החול הוא בבחינת ריסוק איברים ואינו מרגיש כלל בתחלואי הנפש, וכיון ששבת מרגיש בנפש, ווי אבדה נפש.

(אמרי פנחס, להרה"ק מקארין)

מתורת רבו הרה"ק

רבי אהרן הגדול מקארלין זי"ע

ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם (לא, טז)

בשם רבי אהרן [הגדול] קארלינר זי"ע, כי כשהאדם שומר שבת, מתנהג לו אחר כך כל השבוע בטוב בעבודת השי"ת, ועל ידי זה יש לו אחר כך שבת טוב כיון שהשבוע היה טוב [שימי החול הם הכנה לשבת], וכן חוזר חלילה. וזהו 'ושמרו בני ישראל את השבת' רק פעם אחת, ועל ידי זה יזכו 'לעשות את השבת לדורותם'.

(אמרי פנחס, להרה"ק מקארין זי"ע, פרי כי תשא)

עצה לחיים

אהבה וסבלנות

וכל בניך למודי ה' גוי. רצה לומר דבהנהגה שאדם מתנהג עם בניו הוא מלמד בזה כביכול את ה' שיתנהג כן גם עם בניו, וכשהאדם מתנהג עם בניו באהבה וחסד וסבלנות ואף אם חטאו נגדו מוחל להם ועושה עמהם חסד, הוא מעורר בזה שה' יתברך יתנהג כן עמו ועם כל ישראל. וצא ולמד מדת מאוטרובצה - ליקט נכדו שאף ליקט לסי 'שמע שלמה' את דוד לעיני כל ישראל, ועם כל זה היה דוד המלך ע"ה מרחם עליו גם בעת רדפו אחריו והזהיר מלהמיתו ואחר מותו הרבה לקונן ולבכות עליו כעל בן יקר ואהוב כמבואר בשמואל ב'. (ספר דרך צדיקים)

מסכת חיים

תולדות חייו (בג)

כמה חילוקי דעות עם רבינו הרש"ק בענין זה.

היוצר עושה נפלאות

אמנם רבינו הקדוש נקט בדעה שונה בענייני אות ומופת. והגם כי מצוטט בשמו שאמר: "דער גרעסטער מופת איז אריין צו ברענגן אין א יוד א האר יודישקייט, אין אידן גאט אין הארץ". אמנם עם זאת נודע בכוחו הגדול במופתים גלויים וכפי שכותב 'היצמח צדק' מליובאוויטש כי בהיותו ברייסיין "הרעיש את העולם במופתים".

וגם ממכתב רבינו הקדוש אל הרב הצדיק המפורסם רבי אהרן מוויטעבסק (צדיק נשגב ומראשי החסידים ברייסיין) כתב רבינו דברים המשתמע מהם רוח אחרת המצדדת בעשיית מופתים לישראל. וכך כותב: "אודות הענין שנתהווה במדינתכם הי' לי הרבה לדבר עם רומע"ל רק אי אפשר לבאר הכל בכתב כו' (אך) [כי אם] פא"פ אבל האמת אתנו שהיוצר עושה נפלאות לבדו ואפילו כנגד הטבע ואינו נמנע ממנו כלל ובכל מקום ובכל זמן ובה אומר שלום...".

ויסע מרייסיין ויחנה בלודמיר

לאחר תקופה של כתשע שנים, מאז עליתו לארץ הקודש, הטיל בסופו של דבר, בשנת תקמ"ו, מנהיגים של חסידי רייסיין הרה"ק רבי מנחם מנדל מוויטעבסק זי"ע, ממקום מושבו בעיה"ק טבריה ת"ו, - את עטרת הנשיאות על הרה"ק רבי שניאור זלמן מלאדי זי"ע. באותה שעה, כך נראה, החליט מרן הרש"ק זי"ע א"י הי"ד לקבוע דירתו בלודמיר שבוהולין, ובכך החלה תקופת התפרדותם של חסידי רייסיין ממרן הרש"ק זי"ע.א.

השתקעותו של מרן הרש"ק בלודמיר באה, לפי המסופר, לאחר שכלו הנסיונות להביאו לגור בביעשינקוויץ, ועקב חילוקי השיטות בחסידות שבגינם דחה את התנאי "שלא יאמר שהצדיק צריך לישא את הצאן", - "קבע משכן קדשו בלאדמיר".

הרעיש את העולם

קושי הפרנסה בביעשינקוויץ

נראה כי קהילת חסידי רייסיין בביעשינקוויץ הסמוכה לוויטעבסק, זו שרצתה להביא את מרן הרש"ק זי"ע כדי שישתקע בה, סבלה במיוחד מקשיי הפרנסה. כבר בשנת תקמ"ב יחד אליהם את הדיבור הרה"ק רבי אברהם מקאליסק זי"ע במענהו על שהם קובלים בענין הפרנסה ועל רצונם לעלות: "...ממש הם רוצים לכבות את האש בתבן, כי בכאן טרדת הפרנסה מטרידה עד למאוד, ובפרט במילתא דתלי ב"י טפלא...".

מובטחני שיתעלו בעז"ה

מצוקת הפרנסה נמשכה שם במשך מספר שנים, עד אשר בשנת תקמ"ז כותב אליהם הרה"ק רבי מנחם מנדל מוויטעבסק זי"ע: "הנה ראיתי הרבה שואלין ודורשין מאוד בפרטיות הסיבה [לדאגת הפרנסה -] וזהו הסיבה לדוחקם. הנה מק"ק ביעשינקוויץ הייתי רגיל לקבל אג' מכמה שנים, כולם בקובלנא על פרנסתם, והוקשה בעיני לקרות מכתבם, - ובהאי שתא שלא הזכירה מובטחני שיתעלו בעז"ה".

אין פלא איפוא כי החסידים בביעשינקוויץ רצו שמרן הרש"ק זי"ע הנודע כמופת הדור ופועל ישועות בקרב הארץ - ישכון בתוכם, ומברכות פיו הק' יתברכו.

אחד היה

אכן הרה"ק הרמ"מ מוויטעבסק זי"ע שלל את דרך האות והמופת, מפורסמים הם דבריו הק' לחסיד המפורסם רבי יעקב מסמאלין ז"ל גזבר מעות ארץ הקודש ברייסיין, בתשובה ל"בקשתו עבור בני"ם, ובה הלשון: "בשנת פנים כסתנו, כי תחת אלקים אנו, היו הי' דבר השם ביד הבעל שם, ויגזור אומר ויקם, אחד הי' ומהקדמונים לא קם כמוהו, אחריו על עפר מי יקום".

וגם בעל התניא והשו"ע קיבל ונקט כדבריו, ועל כן היו

ליענסק

באדיבות אהלי צדיקים ראה במדור 'סיפור בחיים חיותו הסיפור המובא לרגל ההילולא קדישא של הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זי"ע כ"א אדר

סיפור בחיים חיותו

על נבכלותו בחיים חיותו, ועל ציונו הקדוש ש"כשעומדים על הציון הוא ממש כמו בחיים חיותו" (הרה"ק רבי אשר מסטאלין זי"ע א')

אכסניה לצדיקים או אכסניה לסוסים!?

שוב נקלעו ללודמיר כשהם מבקרים תחילה בכפר הסמוך. השמועה הגיעה ללודמיר הסמוכה וחיש מהר יצא אחד מגבירי העיר עם מרכבתו אל הכפר כדי להזמין את הרבי ר' אלימלך והרבי ר' זושא לבוא ולהתאכסן בביתו המפואר, כשהוא מצהיר על כוונתו לכבדם בכבוד מלכים, וכי מאומה לא יחסר להם על אשר יבואו בצל קורתו. ניחא, אמרו האחים הק' יסע נא מר לפנינו וכאשר נבוא העיר נראה כבד, הפעם כבר לא הגיעו האחים הק' רגלית אלא נסעו עם עגלה רתומה לסוסים כראוי וכיאות לצדיקי הדור. האחרים הק' הורו לבעל העגלה לפנות שוב לביתו של רבי אהרן שם התאכסנו תמיד.

העשיר לא וויתר, הוא נכנס אל האחים הק' וביקש שוב והפציר - הנה נא לא הרחק עומד ביתי הארמון המרווח, עומד ומוכן לרשותכם, מדוע זה לא תסורו אלי, ולכבוד גדול יהיה לי הדבר הזה...

שמענו יקירי, אמרו לו האחים הק' - הנה אמרו חז"ל לעולם אל ישנה אדם מאכסניא שלו, ואנו הרי הננו אותם אנשים שהיינו בכל פעם, אלא מה השתנה בכל זאת הפעם אשר רצונכם שנתאכסן בביתך, השיבו הוא - שהפעם לא באנו ברגלינו אלא ע"ג עגלה עם סוסים, א"כ את הסוסים והעגלה יוכל מר ליקח אל ביתו ואילו אנחנו נתאכסן אצל הצדיק רבי אהרן כדרכנו מימים ימימה.

(ע"פ ספר "אוהל אלימלך")

בעת אשר הני תרי אחים הקדושים הרבי רבי אלימלך ואחיו הרבי רבי זושא מאניפולי זכותם תגן עלינו ועכ"א כתתו את רגליהם על פני כל הארץ בגלותם לתקן עולם במלכות ש-ד, הגיעו מדי פעם גם לעיר עוז לנו - לודמיר. שני האחים הק' שטרם נתפרסם טבעם בעולם והתהלכו ברגלם מעיר לעיר וכפר לכפר, נראים היו כשני עניים דלים ואביונים, ככל אותם ארחי פרחי השטים על פני כל הארץ לקבץ נדבות. לא רבים זכו להבחין בטיבם ובהוד קדושתם העליונה. רק מתי מספר, יהודים קדושים בני עליה, אשר בעיני שכלם הבינו כי אין אלו עניים רגילים אלא אנשים מורמים מעם, הם אשר שמו את עינם עליהם לזונם ולכלכלם ולהכניסם בצל קורתם ולדאוג לכל מחסורם.

אחד מאותם יהודים ברי לבב שבעיר לודמיר היה רבי אהרן, מחותנו של הרה"ק רבי משה אחיו של הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין זי"ע, (כך הוא בס' "אהל אלימלך", אמנם כפי הנראה הכוונה להרה"ק רבי אהרן שותק מזעליחאוו אביו של רבי משה בער שהיה דרך אמו אחיו של האדמו"ר הבית אהרן מקארלין זי"ע). ר' אהרן הכניס לביתו את שני האחים הקדושים בכל פעם שביקרו בעיר, בביתו לנו ומפיתו אכלו והוא נהג בהם כבוד רב.

שנים חלפו ועברו, ובכל הארץ כבר התפרסם שמם של האחים הק', וכלם חרדו לקראתם. ויהי היום ושני האחים הק' שוב יצאו למסע על פני כל הארץ,

יום בשורה ללודמיר

לאחר הפסקה על ענייני מגילת אסתר האחרונה של יהודי לודמיר, נשוב בזאת אל מגילת איבה לרבינו התוס' יו"ט בו ממשיך לפרט מקורותיו ותלואותיו בלודמיר. והשבוע על הימים שהתהפכו עליו לטובה, ביטול גזירת הגלות ושיבתו ללודמיר:

ובתוך אלו הימים הוגד לי כי השר ישוב דרך לודמיר וינע לבבי כאשר ינוע עצי יער הגיע אז תור הזמן מנשואין של נכדי הגדול בתורה ובחכמה גדול מרבן שמו על שם אבי נתן סג"ל שיח"י לנצח אמן, והוא בן בתי הצנועה והחסידה מ' ניסל זללה"ה הנשואה לחתני האלוף מוהר"ר וואלף סאלאויס סג"ל, אשר התחתן עם בת גילו הבתולה בת הגאון מו"ה משה מגיד דק"ק חעלים בן הגאון מוהר"ר מאיר אב"ד דק"ק בריסק בן הקצוי מוהר"ר שאול וואהל ז"ל. נסעתי עמו ביום השלישי י"א מנחם לק"ק חעלים אך בחסד עליון ב"ה. טרם נסיעתי התאזר איש חיל הר"ר מרדכי שמש ודיבר על לב השר הנזכר והפך לבבו לטובה. אז דברתי על לב איש משכיל וישר הר"ר צדוק ליסע עם הר"ר

זרעו בחיים

מדור זכרון לצאצאי רבינו זי"ע

זוועהיל (יד)

נשוב בזאת אל שאר צאצאי הרה"ק רבי יצחק שלמה מזעליחוב (בן הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזוועהיל - חתן הרה"ק רבי חיים ישראל מלאדמיר - חתן רבינו הקדוש מקארלין זי"ע).

ב' בתו הרבנית הצדקנית מ' חיה שרה ע"ה אשת הרה"ק רבי ירחמיאל מאוסטרווצה זי"ע בן הרה"ק רבי ליבוש פנחס מליפסק זי"ע. רבי ירחמיאל נתגדל על ברכי אביו הצדיק המפורסם וקיבל חסידות מרבתי הקדושים: רבי יוסף ברוך "הגוטער זי"ע" מניישטאט, רבי יצחק מנעשכין, רבי נתן דוד משידלובצה. מלפנים כיהן ברבנות דק"ק מ' מאגינשוב, משנת תרכ"ח כיהן כאדמו"ר בליפסק ובזקנותו עבר לאוסטרווצה.

כשנתקשר להיות חתן של חמיו הרה"ק רבי יצחק שלמה מזעליחוב, סיפר אביו הרה"ק מליפסק שזה מכבר חלם לו שנעשה חתנו של הרה"ק הרבי ר' משה'לי מקאזניץ, ולא ידע פתרונו: ועתה מתורץ לו שהכוונה ה' על בנו, כיון שהר"ש היה חתנו של הקאזניצער זי"ע. [מדברי נכדו הגה"צ רבי יעקב משה הלוי קליינבוים אבדק"ק סאבאטא - בחיבורו "ישרש יעקב" שבליקוטו "שמע שלמה" מתורת זקינו רבינו הקדוש מקארלין זי"ע].

דברי תורתו של רבי ירחמיאל מאוסטרווצה נאספו לחיבור בספר "אמרי שפר", ע"י נכדו רבי יעקב משה הלוי קליינבוים בעל "שמע שלמה" [הנ"ל], וע"ג השער הוא מצייץ אף את התייחסותו לרבינו הקארלינער זי"ע.

עוד כותב שם ב"ישרש יעקב" על זקינו רבי ירחמיאל: והנני להזכיר דבר פלא, הנה דרכו של זקני הה"צ מאסטרווצא ה' ליסע כפעם בפעם לכפר ברוזשיא הסמוך לקאזניץ, ובראותו שלא היה לאנשי מקום קבוע לבית התפילה, בכך תיקן להם מקום קבוע בית שמגדליץ בו תפלה, וגם השתדל שיכתבו להם ס"ת והשתתף עצמו עמהם והי' בהתחלה וגם ראה שיגמר במקום האפשרי והי' ג"כ ה' הסיום שנעשה בשמחה רבה. והי' שם איש אחד בשמו ר' אביגדור ע"ה הוא ה' מאנ"ש של זקני ז"ל שהוא ה' הגבאי שלהם והוא שיתבונן הכל כשורה, פ"א עברו דרך שם צבא הרבה ועמדו שם איזה ימים ולאשר בקשו דירות פנויות מצאו את בית התפלה הנ"ל ושאלו מי הבעל הבית, וכשנדעו שהי' אביגדור הוא הבע"ב דרשו מאתו ליתן להם הבית תפלה, ולא רצה, באמרו כי הוא מקום קדוש להתפלל להש"י וסיפרו זאת להראש גענעראל שלהם וילך הוא בעצמו לבית התפלה ושלח אחרי ה' אביגדור שיבוא מיד, והי' בבואו ויצו עליו שיסיר את הס"ת וארון הקודש מהבית, והתחזק ה' אביגדור מולו, באמרו כי באמת אין אני הבע"ב כאן, רק צדיק אחד מאסטרווצא כי הוא תיקן זה הבית התפלה ועל ידו כתבנו ס"ת זאת והוא הפקיד אותה בארון קודש זה, ובכך טען שאין ביכלתו לעשות משהו בלעדו, כשמוע הגענעראל את דבריו ויען דברים חריפים ופתח הוא בעצמו את הארון הקודש בחרי אפו ולקח הס"ת בידו לתתה ליד איש חיל מהעומדים שמה, והי' בהלקחו, נתעקמו ראשו וידי ורגליו (פאראליזשירס) ר"ל באופן מבהיל גם לשוננו נשתררב חוצה ולקחו אותו לקאזניץ ומת. והס"ת ניתנה בחזרה לארון הקדוש. והי' לנס.

הרה"ק רבי ירחמיאל נפטר יום ב' דשבועות לעת ערב שנת תרס"ט בעיר אסטרווצא ושם מנו"כ, ומוסיף נכדו: ושמענו שברגעים האחרונים קודם פטירתו התחיל לומר האדרת והאמונה כ' עד שהגיע ליה"טכס והטוהר לחי עולמים: עלה למרום ושכל"ח.

זו' הצד' מ' חיה שרה נפטרה ער"ח ניסן תרנ"ז לפ"ק ומנו"כ באסטרווצה. אודות צאצאיהם בפרק הבא בעז"ה.

חיים בלודמיר

חיים בלודמיר בעבר ובהווה

מרדכי הנ"ל ולבקש ולחנן ולדבר על לב השר עצמו דברים של טעם ואמרי נועם לבטל כתב השר ההוא. ובכך בשובי מהחתונה על מנת לשוב אל אחת מהערים האלה או לטריסק לנכדי יצ"ו או לבני האלוף מו"ה אברהם התופס ישיבה בק"ק סקולא שגם הוא מגליל לאדמיר.

והנה ביום השלישי חמשה ועשרים לחודש מנחם כאשר באתי לק"ק דובנא הקטנה ושאלתי את אנשי העיר האם לא ראו את הר"ר מרדכי שמש הנ"ל, ואמרו לא ראינוהו, ואח"כ באו האנשים ויענו ואמרו יום בשורה היום כי הוא הולך לקראתכם ובידו אגרת כתובה וחתומה מהשררה שתשיבו לשלום לק"ק לאדמיר ולישב על כסאות משפט ולהנהיג את הרבנות כראוי מאז ומקדם כן עתה. וכאשר שמע על הדרך האלוף כמוהר"ר מרדכי שכבר עברתי הדרך ההוא אף הוא חזר לאחוריו ובא אצלי לק"ק דובנא בקול רנה ותודה לאלקים עליון אשר גמל עלי בחסדו הגדול ושבתו בשלום לביתי ביום המחרת עש"ק. ואח"כ כמו ב' שבועות בא השר לשם עם בנו להושיב על כן הסטאריסטי ושאל אחרי ואמר לשוב לשלום ויחי עוד לנצח.

הנדיב החפץ בעילום שמו מעיר לונדון יצ"ו לזכותו ולזכות משפחתו, ושיצליח בכל מעשיו

לזכות עידן ישראל בן טרו אסתר איריס בת סוליקה וכל יוצאי חלציהם וכל הנלווים אליהם להצלחתם, ברוב נחת ושלחה

ברכת מזל טוב לאברך היקר ברוך הכשרון, לשונו עט סופר, עורך הגליון הרב מרדכי ברנשטיין שליט"א לוגל הולדת הבן למזל טוב שיזכה לגדלו לתורה לחופה ומעשים טובים וירווה רוב נחת קדושה ממנו ומכל יוצאי חלציו